

Noter

s. 2, linje 3: Jeg har i bogen fulgt den praksis, at jeg indtil 1996, hvor brugen af de danske bynavne blev afskaffet af Grønlands Hjemmestyre, har benyttet mig af de danske bynavne. Dette er almindelig skik og brug i grønlandshistoriske udgivelser, men derudover har det også hermed været formålet at skabe en mere autentisk dansk tekst, da de danske navne var officielle på dansk indtil 1996. Ved første benævnelse af byens danske navn har jeg i parentes også tilføjet det nuværende grønlandske.

s. 3, linje 14: Oplysningerne om fejringen er taget fra *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, nr. 13, 1953, s. 210-213.

s. 4, linje 32: *Grønlandsposten*, nr. 13, 1953, s. 211.

s. 9, linje 13: *Grønlandsposten*, nr. 11, 1945, s. 122.

s. 9, linje 24: *Langgård 2000*, del I, s. 26-27.

s. 11, linje 16: Marquardt 1999, s. 9-13.

s. 12, linje 26: Rink 1856, s. 182-183.

s. 12, linje 31: Denne sammensætning gjaldt for samtlige forstanderskaber 1872-1910 og var baseret på de sydgrønlandske indretning helt fra 1862. De nordgrønlandske, der blev etableret 1863, afveg let fra denne sammensætning ved at formanden skulle udpeges af inspektøren, men fra 1872 var sammensætningen altså den samme i begge inspektorater. Wendel-Hansen 2017, s. 226.

s. 13, linje 3: Marquardt 1993, s. 104.

s. 13, linje 20: For skellet mellem de bedste fangere (og dermed også forstanderne, som blev taget fra denne gruppe) og den øvrige grønlandske befolkning, se Forchhammer 2001, s. 44, 50, 56-57. For skellet mellem kateketer og den øvrige grønlandske befolkning, se Thuesen 2007.

s. 13, linje 31: Rendal 2006, s. 41-42

s. 13, linje 37: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Kolonierne i Grønland 1918-22*, s. 140. Forslaget blev stillet af tømmereren Pavia Høegh i Sydgrønlands landsråd.

s. 14, linje 33: *Rigsdagstidende 1851-52*, Forhandlingerne paa Folkethinget, sp. 4052-53. Wendel-Hansen 2016, s. 328-329. Som også påpeget i min egen nævnte artikels første note, så skylder jeg Ole Marquardt tak for overdragelsen af de udarbejdede excerpter fra *Rigsdagstidende* angående koloniale spørgsmål i almindelighed og grønlandske i særdeleshed. Det er her igennem, at jeg er blevet opmærksom på nævnte citat.

s. 15, linje 27: Norges rolle for Danmarks tilknytning til Norden er beskrevet i Glenthøj 2012, s. 15-16. At Grønland vinder den samme rolle, argumenterer jeg for i Wendel-Hansen 2016, s. 309-334.

s. 15, linje 32: Som Søren Mentz har fremført i denne series "Den islandske revolution", spillede Island en tilsvarende rolle. Mentz 2018, s. 21-23.

s. 15, linje 35: Wendel-Hansen 2016, s. 326.

s. 15, linje 31: *Rigsdagstidende 1855-56*, Forhandlingerne paa Folkethinget, sp. 147.

s. 19, linje 10: Rud 2011, s. 152-153. Thomsen 1998, s. 25.

s. 19, linje 33: Heinrich 2007, s. 58-59.

s. 20, linje 5: Petersen (red.) 1991, s. 141.

s. 20, linje 18: I forstanderskabernes tilfælde, se Rink 1856, s. 184. Gulløv (red.) 2017, s. 221. Et eksempel på selvstændig ageren fra et forstanderskabs side ses i Rendal 2006, s. 59-61, hvor Upernavik forstanderskab fastslår, at bestemmelsen om tidspunktet for repartition i det pågældende distrikt "vil virke mere til Skade end Gavn".

s. 21, linje 4: For en fremstilling af sådanne undersøgelser, se Duedahl 2003.

s. 21, linje 25: *Rigsdagstidende 1907-08*, Tillæg A, sp. 4682.

s. 21, linje 35: Langgård 2011, s. 323-324.

s. 22, linje 5: Thuesen 2007, s. 343-344, 346.

s. 22, linje 11: Thuesen 1988, s. 85-86, 90.

s. 22, linje 21: Thuesen 1988, s. 158-161.

s. 24, linje 8: Storch 1915, s. 51.

s. 24, linje 23: Storch 1915, s. 127-128.

s. 24, linje 33: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland*, 1913-17, s. 570-571.

s. 25, linje 36: Petersen (red.) 1991, s. 167-169. *Avangnâmiok*, maj 1920, s. 1-2. Tak til lektor ved Grønlands Universitet Flemming Nielsen for oversættelsen.

s. 26, linje 9: Sørensen 1983, s. 62.

s. 27, linje 8: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland 1923-27*, s. 437-438, 456-457.

s. 27, linje 21: Citeret efter Marcussen-Mølgaard 2017, s. 8. *Atuagagdlitit*, februar 1931, sp. 97-101.

s. 28, linje 5: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland 1933-37*, s. 1112.

s. 28, linje 8: *De grønlandske landsråds forhandlinger 1938-47*, s. 9.

s. 28, linje 16: *De grønlandske landsråds forhandlinger 1938-47*, s. 34.

- s. 28, linje 18: *De grønlandske landsråds forhandlinger 1938-47*, s. 35, 101.
- s. 28, linje 32: Nielsen 1980, s. 43.
- s. 29, linje 10: Nielsen 1980, s. 30.
- s. 30, linje 2: Stauning 1930, s. 36-37.
- s. 30, linje 9: Dette er bekræftet af ph.d. Anders Øgaard, der i sit arbejde ved Institut for Læring, Ilisimatusarfik har beskæftiget sig med bygden som led i sit forskningsprojekt om fjernundervisning i den grønlandske folkeskole.
- s. 30, linje 30: *Folkehøjskolens sangbog* 1997, nr. 199, vers 4-5. Dansk oversættelse ved William Thalbitzer 1916, tillempet ved Mads Lidegaard 1985.
- s. 31, linje 10: Lov om Grønlands Styrelse af 1925, §§ 11, 14, 17. *Rigsdagstidende 1924-25*, Tillæg C, sp. 1795-98.
- s. 31, linje 16: Langgård 2003, s. 132-133. Langgård 2011, s. 351-352.
- s. 31, linje 34: Lyng 1989. For tilstedeværelsen af fåreavl og fiskeri, se s. 5-6. For beskrivelsen af, at fangererhvervet hører fortiden til, se s. 12. For en alsidig kvægavl, se s. 16. For sletningen af de nationale skel og integreringen i riget, se s. 98-99.
- s. 32, linje 17: Augo Lyng nævner selv foredraget, som "greb mig dybt" i sin levnedbeskrivelse (s. 5), der ligger i Ordenskapitlets arkiv. Se også Larsen 2000, s. 19, hvor store dele af Augo Lynges biografi synes taget fra levnedbeskrivelsen.
- s. 33, linje 11: Thorleifsen 1991, s. 1.
- s. 33, linje 15: Langgård 2011, s. 344.
- s. 33, linje 21: Citeret efter Marcussen-Mølgaard 2017, s. 12. *Atuagagdliutit*, september 1930, s. 27.
- s. 33, linje 31: Gulløv 2017, s. 260-261.
- s. 33, linje 35: Heinrich 2016, s. 29.
- s. 34, linje 15: Thomsen 1998, s. 23-28.
- s. 34, linje 22: Den første grønlandske sangbog, som Jonathan Petersen var redaktør for, *Erinarsuutit* fra 1908, var bl.a. præget af sange, der hyldede fangerne, men også revsede dem for ikke at være gode nok, se Langgård 2003, s. 129. I *Atuagagdliutit* skrev Jonathan Petersen i 1930, at selvom han også mente, at grønlænderne skulle lære og læse mest muligt dansk, så kunne også grønlandsk med tiden bruges som kultursprog. Han opfordrede desuden folk til i forbindelse med fiskeriets større udbredelse dog at beholde deres kajak, da det kunne være, at man begyndte at bruge dem igen. Marcussen-Mølgaard 2017, s. 8-10.
- s. 34, linje 25: Dette kommer tydeligt til udtryk i Oldendow 1939, hvor Knud Oldendow beskriver Augo Lyng og hans ligesindede som de "ultraradikale", der i Oldendows udlægning ønsker Grønland gjort

dansktalende uden hensyntagen til det grønlandske sprog og andre omkostninger (s. 40), mens "den fine, gamle Præst i Narssak" Henrik Lund omvendt værdsætter den grønlandske kultur og det grønlandske sprog og dermed går til spørgsmålet med anderledes besindighed (s. 42-43).

s. 34, linje 32: Heinrich 2010, s. 59. Marquardt 1999.

s. 35, linje 8: *De grønlandske Landsraads Forhandlinger 1938-47*, s. 35.

s. 35, linje 26: Beukel, Jensen og Rytter 2007, s. 102-104, 107-110.

s. 36, linje 23: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland 1923-27*, s. 166-167.

s. 36, linje 27: Langgård 2000, del II, s. 15. Nielsen 1980, s. 39-40.

s. 38, linje 5: *Grønlandskommissionens betænkning 1950*, bd. 1, s. 37.

s. 38, linje 18: Langgård 2011, s. 340.

s. 38, linje 24: Langgård 2001, s. 343-344.

s. 38, linje 28: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland 1923-27*, s. 165.

s. 38, linje 29: *Beretninger vedrørende Grønland 1953*, nr. 1, s. 155.

s. 38, linje 33: Stauning 1930, s. 38.

s. 39, linje 16: Thomsen 1998, s. 34.

s. 39, linje 29: Lyng 2010, s. 47-48. Finn Lyng henviser her til de historier, der gik i Narsaq om begge præster.

s. 40, linje 9: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland 1923-27*, s. 369.

s. 40, linje 35: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland 1933-37*, s. 369.

s. 41, linje 16: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland 1933-37*, s. 1126-1127.

s. 41, linje 34: *De grønlandske landsråds forhandlinger*, 1949, s. 43-46.

s. 42, linje 6: *Grønlandskommissionens betænkning 1950*, bd. 1, s. 40-42, 69.

s. 42, linje 14: *Grønlandskommissionens betænkning 1950*, bd. 1, s. 28-37.

s. 42, linje 19: *Grønlandskommissionens betænkning 1950*, bd. 1, s. 28.

s. 42, linje 32: Dette synspunkt blev fremført fra flere sider, f.eks. Stauning 1930, s. 99. Når engelsk blev nævnt, var det ikke kun pga. den stadig større relevans, sproget som verdenssprog havde, men også fordi det var engelsk, som stammefrænderne i Canada og Alaska talte.

s. 43, linje 3: Thorleifsen 1991, s. 51-53.

- s. 43, linje 8: Lov om Grønlands Styrelse af 1925, § 26. *Rigsdagstidende 1924-25*, Tillæg C, sp. 1801-1802.
- s. 43, linje 17: Frederiksen 2016, s. 296-298. Citatet er fra s. 297.
- s. 43, linje 23: For Augo Lynges vedkommende i dennes levnedbeskrivelse i Ordenskapitlet, s. 5. For Gerhardt Egedes vedkommende i *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland 1933-37*, s. 1111. For Frederik Nielsens vedkommende i *Grønlandsposten*, 1. juni 1945, s. 123.
- s. 43, linje 27: *Grønlandsposten*, 1. juni 1945, s. 123.
- s. 45, linje 4: Stauning 1930, s. 99-100.
- s. 45, linje 33: *De grønlandske landsraads forhandlinger, 1938-47*, s. 35.
- s. 46, linje 4: Stauning 1930, s. 51.
- s. 46, linje 17: Det er denne landsrådsbeslutning, der endte med at danne grundlag for, at 22 kun delvist forældreløse børn bliver sendt til Danmark i halvandet år og derefter tilbage til Nuuk for at bo på Dansk Røde Kors' nybyggede børnehjem i byen. I udførelsen havde man altså haft et noget liberalt forhold til Landsrådets beslutning. Forløbet blev traumatiserende for flere af børnene, og Red Barnet gav i 2015 en officiel undskyldning til de tilbageværende af de 22. Se Bryld 2010.
- s. 46, linje 27: *De grønlandske landsråds forhandlinger, 1950*, s. 38.
- s. 46, linje 33: *De grønlandske landsråds forhandlinger, 1950*, s. 36-39.
- s. 49, linje 8: Glenthøj 2014, s. 495-496.
- s. 49, linje 25: *Atlanten*, 1. januar 1904, s. 1.
- s. 51 linje 6: Citeret efter Heinrich 2010, s. 58-59.
- s. 52, linje 24: *Land og Folk*, 24. august 1948, s. 5.
- s. 52, linje 31: Beukel, Jensen og Rytter 2007, s. 102-104, 127-128.
- s. 53, linje 13: *De grønlandske landsråds forhandlinger 1938-47*, s. 637-638.
- s. 53, linje 17: Rink 1856, s. 182-183.
- s. 53, linje 27: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland 1928-1932*, s. 311.
- s. 53, linje 34: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland 1928-1932*, s. 312.
- s. 55, linje 12: *De grønlandske landsråds forhandlinger 1938-47*, s. 639.
- s. 55, linje 23: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Kolonierne i Grønland 1923-27*, s. 438.
- s. 55, linje 30: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Kolonierne i Grønland 1923-27*, s. 457.
- s. 56, linje 2: *Grønlandsposten*, 1. oktober 1946, s. 202.

s. 56, linje 12: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Kolonierne i Grønland 1923-27*, s. 754-755.

s. 56, linje 20: *Rigsdagstidende 1926-27*, Forhandlingerne i Folketinget, sp. 5309, 5314-15. Synspunktet var en del af en kommentar fra folketingsmedlemmet Jens Christian Stokholm Willesen, der ikke så andet fremtidsperspektiv, end at Grønland med tiden måtte blive en integreret del af riget med medlemmer i Rigsdagen, som kunne varetage landets interesser.

s. 57, linje 9: Citeret efter Thorleifsen 1991, s. 73. Det er dennes oversættelse af *Tarqigssût*, nr. 1, 1938, s. 2.

s. 57, linje 12: Thorleifsen 1991, s. 73.

s. 57, linje 24: *Grønlandsposten*, 1. november 1945, s. 225. Thorleifsen 1991, s. 85. Fremhævelsen er Lynges egen.

s. 58, linje 2: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, nr. 13, 1953, s. 212.

s. 58, linje 7: Citeret efter Marcussen-Mølgaard 2017, s. 9. Se også s. 11.

s. 58, linje 30: *De grønlandske landsråds forhandlinger*, 1948, s. 193-194.

s. 59, linje 2: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Grønland 1952*, nr. 3, s. 265-266.

s. 59, linje 18: Langgård 2000, del I, s. 27.

s. 59, linje 27: Mit kendskab til citatet er fra Langgård 2000, der har det fra *Grønlandsposten*, 16. september 1942, s. 148.

s. 60, linje 23: *De grønlandske landsråds forhandlinger 1938-47*, s. 33.

s. 60, linje 33: *Berlingske Tidende*, 18. juli 1939, s. 2.

s. 61, linje 6: *Berlingske Tidende*, 18. juli 1939, s. 7.

s. 61, linje 14: *Berlingske Tidende*, 19. juli 1939, s. 3.

s. 61, linje 32: *Bornholms Social-Demokrat*, 7. september 1939, s. 4. *Silkeborg Avis. Midt-Jyllands Folketidende*, 8. september 1939, s. 3. *Ærø Avis*, 11. september 1939, s. 1. *Aalborg Stiftstidende*, 9. september 1939, s. 5.

s. 62 (billedtekst): *Grønlandsposten*, 16. marts 1942, s. 2. Brun 1985, s. 79.

s. 62, linje 13: *Jyllands-Posten*, 22. juli 1939, s. 5.

s. 63, linje 36: Fremstillingen er baseret på *Grønlandsposten*, 16. maj 1945, s. 110 og Brun 1985, s. 80.

s. 64, linje 11: Frederiksen 2015, s. 248.

s. 64, linje 31: *Grønlandsposten*, 16. maj 1945, s. 115.

s. 66, linje 4: Sørensen 1977, s. 169.

s. 66, linje 26: Beukel, Jensen og Rytter 2007, s. 167, 169-170. West & Heinesen 2004, s. 191-192.

s. 67, linje 9: Beukel, Jensen og Rytter 2007, s. 80.

s. 68, linje 6: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Kolonierne i Grønland 1923-27*, s. 754-755.

s. 68, linje 29: Sørensen 1977, s. 163.

s. 70, linje 2: *Grønlandsposten*, 1. oktober 1948, s. 184.

s. 70, linje 14: *Grønlandsposten*, 1. oktober 1948, s. 184, 186. "Grønlands Landsråd, august 1948. (Udsendelse fra Grønlands Radio 1968). Samtaler med radiochef Frederik Nielsen og landshøvding N.O. Christensen om begivenheden og dens forudsætninger og følger. Desuden arkivoptagelser fra august 1948 med landsfoged Simony N.O.C., Knud Oldendow, Hans Hedtoft, Eske Bruun og Gerhardt Egede", 41:35-42:15. Beskrivelsen af aftenen er landshøvding N.O. Christensens, s. 70, linje 30: *Grønlandsposten*, 1. juli 1948, s. 149-150.

https://www.arktiskebilleder.dk/pages/view.php?search=frederik+nielsen&k=&modal=&display=thumbs&order_by=popularity&offset=0&per_page=48&archive=&sort=DESC&restypes=5%2C6%2C7&recentdaylimit=&foredit=&ref=182120

s. 71, linje 4: *Grønlandsposten*, 1. juli 1948, s. 150.

s. 71, linje 9: "Grønlands Landsråd, august 1948. (Udsendelse fra Grønlands Radio 1968). Samtaler med radiochef Frederik Nielsen og landshøvding N.O. Christensen om begivenheden og dens forudsætninger og følger. Desuden arkivoptagelser fra august 1948 med landsfoged Simony N.O.C., Knud Oldendow, Hans Hedtoft, Eske Bruun og Gerhardt Egede."

https://www.arktiskebilleder.dk/pages/view.php?search=frederik+nielsen&k=&modal=&display=thumbs&order_by=popularity&offset=0&per_page=48&archive=&sort=DESC&restypes=5%2C6%2C7&recentdaylimit=&foredit=&ref=182120

s. 71, linje 16: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 10. februar 1955, s. 5.

s. 72, linje 1: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 30. juli 1952, s. 4 (272).

s. 73, linje 2: West og Heinesen 2004, s. 94.

s. 73, linje 17: *De grønlandske landsråds forhandlinger 1938-47*, s. 33, 451.

s. 73, linje 35: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Kolonierne i Grønland 1923-27*, s. 754-755.

s. 74, linje 9: *De grønlandske landsråds forhandlinger*, 1948, s. 79.

s. 75, linje 13: *Godthaab Avis*, 4. juli 1951, s. 1. Augo Lynge var ifølge denne opgørelse valgt med 627 stemmer mod Jørgen Chemnitz' 93 og Peter Niensens 57. I kredsen var der ved valget, ifølge *Godthaab Avis*, 30. juni 1951, s. 3, 947 vælgere, hvilket giver en stemmeprocent på 82 %.

s. 75, linje 19: *Godthaab Avis*, 28. juni 1951, s. 2. Gudmundur Alfredsson benytter Alfredsson 2004, s. 83 som argument mod landsrådets beføjelser til at udtale sig om konstitutionelle spørgsmål, og dermed

integreringen, at medlemmerne ikke var blevet valgt på et sådant grundlag. Dette er således ikke ganske sandt. Navnlig når set i lyset af, at den forestående integrering endnu ikke var på tegnebrættet, men var en vag forestilling om et fremtidsscenario, kan Augo Lynges inddragelse af dette i sin agitation nemt ses som et forvarsel om, at han selv aktivt ville kæmpe for en konkretiseret fremme af integreringen, hvilket hans efterfølgende programtale for landsrådssamlingen også understregede. Se i øvrigt Sørensen 1977, s. 181.

s. 75, linje 21: Det har været diskuteret, om denne tale blev holdt for Augo Lynges egen regning. På den meget direkte måde både Lynges og landshøvdingen fremfører, at talen er udtryk for landsrådets opfattelse, uden efterfølgende at blive irettesat, kan den, en manglende direkte vedtagelse uagtet, dårligt alene fremstå som Augo Lynges egen snævre holdning, men også med en vis opbakning i landsrådet. Se i øvrigt Sørensen 1977, s. 182-183, 185.

s. 75, linje 31: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Grønland 1951*, nr. 3, s. 9.

s. 75, linje 34: Valget af disse ses i *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Grønland 1951*, nr. 3, s. 268-269.

s. 76, linje 10: Sørensen 1977, s. 185-187.

s. 76, linje 17: Mininnguaq Kleist har hævdet, at landsrådet fik tre dage til at overveje forslaget, før der skulle foreligge et svar. Det baserer han på den af landsrådmedlemmet Peter Egede gjorde misforståelse, at den ved begyndelsen af mødet omdelte formandstale var forslaget, og at medlemmerne dermed først lige havde fået det. West & Heinesen 2004, s. 148, 150. Landsfogeden korrigerer imidlertid umiddelbart efter Egedes fejltagelse ved at henvise til, at forslaget har været udsendt. Egede og resten af salen synes at acceptere dette, da hverken han selv eller andre medlemmer vender tilbage til spørgsmålet. *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Grønland 1952*, nr. 3, s. 134.

s. 76, linje 22: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Grønland 1952*, nr. 3, s. 131, 134.

s. 76, linje 24: West & Heinesen 2004, s. 149, 151. Alfredsson 2004, s. 83-85.

s. 76, linje 28: West & Heinesen 2004, s. 149.

s. 76, linje 37: West & Heinesen 2004, s. 221-222.

s. 77, linje 3: Petersen 1975, s. 51.

s. 77, linje 29: *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Grønland 1952*, nr. 3, s. 133.

s. 78, linje 27: Petersen 1975, s. 30.

s. 79, linje 4: *Rigsdagstidende 1952-53*, Forhandlinger i Folketinget, sp. 2214.

s. 80, linje 17: "Grønland i 7 artikler", 1956, s. 23-24.

s. 80, linje 31: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 29. januar 1959, s. 3.

s. 81, linje 2: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 23. april 1959, s. 18.

s. 81, linje 31: Fleischer 2000, s. 40-49.

s. 82, linje 3: Fleischer 2000, s. 40-49.

s. 82, linje 31: Dette udtryk, der har vundet en sådan indpas i beskrivelsen af den grønlandske moderniseringsproces, at den snart sagt er til stede i samtlige historiske værker om emnet, synes at stamme fra omkring 1960, hvor beskrivelsen tog udgangspunkt i de udsendte danske håndværkeres nidkære arbejdsindsats, der placerede de grønlandske håndværkere på sidelinjen i forhold til arbejdet. *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 13. oktober 1960, s. 13. Omtalen af grønlænderne som tilskuere til moderniseringsprocessen synes at være betragtet som allemandseje i 1963. *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 22. maj 1963, s. 10. For Inuitpartiets adressering af disse temaer, se referatet for deres første møde: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 16. januar 1964, s. 1.

s. 84, linje 19: "Interview med Aleqa Hammond på engelsk", 12:50-13:48.

<http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanog/Files/Lydfiler/Juni%202013/Interview%20Aleqa%20Hammond%20060613.mp3>

s. 86, linje 3: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 4. januar 1968, s. 4.

s. 86, linje 11: "Folketingsvalget den 23. januar 1968", s. 70.

<http://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=20208&sid=valg1968>

s. 86, linje 17: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 18. januar 1968, s. 8: "Er nationalismen vejen frem?"

s. 86, linje 29: Lynge 1977, s. 59.

s. 87, linje 2: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 24. oktober 1963, s. 1, 3.

s. 87, linje 26: Gulløv 2017, s. 340.

s. 90, linje 2: Et eksempel herpå er Viemose 1976, hvor fokus på den danske regerings ageren i Grønland ender med at give det indtryk, at grønlænderne og deres institutioner ikke spillede nogen selvstændig rolle.

s. 90, linje 19: "Sume: K' udtligssat" <http://www.his2rie.dk/kildetekster/det-moderne-groenland-fra-koloni-til-selvstyre/tekst-35/>

s. 91, linje 13: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 12. oktober 1972, s. 3.

s. 91, linje 27: *Horsens Folkeblad*, 16. juli 1979, s. 4.

s. 91, linje 35: *Folketingstidende*, forhandlingerne i folketingsåret 1978-79, sp. 2518 (Steen Folke fra VS).

s. 92, linje 3: *Folketingstidende*, forhandlingerne i folketingsåret 1978-79, sp. 2519-2521 (Finnur Erlendsson fra Fremskridtspartiet).

s. 94, linje 6: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 6. marts 1985, s. 35.

s. 94, linje 22: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 18. december 1991, s. 11.

s. 95, linje 2: Se i denne forbindelse f.eks. Forsoningskommissionens betænkning fra 2017.

<http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanog/Files/Attached%20Files/Forsoningskommission/Endelig%20bet%C3%A6nkning%20DK.pdf>

s. 95, linje 10: *Betænkning afgivet af Selvstyrekommissionen* 2003, s. 27-28.

s. 95, linje 16: West & Heinesen 2004, s. 183.

s. 95, linje 18: West & Heinesen 2004, s. 182.

s. 96, linje 14: "Historiker: 65 år gammel grundlovsændring er vigtig for vores historie", *KNR*, 5. juni 2018.

<https://knr.gl/da/nyheder/65-%C3%A5r-gammel-grundlovs%C3%A6ndring-er-vigtig-vores-historie>

s. 96, linje 32: *Atuagagdliutit – Grønlandsposten*, 28. marts 2018, s. 6. I forkortet udgave:

<http://sermitsiaq.ag/node/204746>

s. 97, linje 21: Artiklen "Minik Rosing: Hvis grønlanderne opfatter sig som ofre, bliver Grønland aldrig selvstændigt", *Information*, 11. september 2018. <https://www.information.dk/indland/2018/09/minik-rosing-groenlaenderne-opfatter-ofre-groenland-aldrig-selvstaendigt>

s. 97, linje 35: Korneliussen 2014, s. 68.

s. 98, linje 29: *Grønlandsposten*, nr. 16, 1945, s. 208.

s. 99, linje 16: Dette fremgår af en mail til undertegnede fra Kent Fridberg, Bureau for Inatsisartut af 28. november 2017, hvori står "Formandskabets sekretariat oplyser, at Inatsisartut siden d 6. juni 2017 alene har flaget med Erfalasarput."

s. 99, linje 24: "Dannebrog vajer foran Inatsisartut på grundlovsdag", *KNR*, 2. juni 2017.

<https://knr.gl/da/nyheder/dannebrog-vajer-foran-inatsisartut-p%C3%A5-grundlovsdag>.